

Kreupelheid vermijden door optimalisatie huisvesting, voeder en drinkwater

Kreupelheid is een vaak voorkomend probleem in de varkenshouderij. DGZ krijgt er dan ook heel wat vragen over. Kreupelheid bij varkens kan immers nadelige gevolgen hebben. Niet alleen leidt de productiviteit van het bedrijf eronder, de varkens hebben ook meer behandelingen nodig, wat dan weer zorgt voor een verhoogd antibioticagebruik. Bovendien is kreupelheid door de pijn en het ongemak nefast voor het dierenwelzijn.

Caroline Bonckaert, DGZ

Voor een succesvolle aanpak en preventie van kreupelheid moeten we te weten komen wat de oorzaken en risicofactoren zijn. Net dit blijkt voor deze aandoening niet altijd eenvoudig. Vaak gaat het om een combinatie van oorzaken en er zijn heel wat uiteenlopende factoren die een rol kunnen spelen.

Inzicht in oorzaken en risicofactoren

Uit twee Veepeilerprojecten die de voorbije jaren in verband met dit thema zijn uitgevoerd, bleek dat de bacterie *Mycoplasma hyosynoviae* opvallend vaak voorkomt in de gewrichten van aangetaste dieren. Dit doet vermoeden dat deze bacterie mogelijk een belangrijke rol speelt bij kreupelheid. Naast de bacteriële oorzaken onderzocht Veepeiler in een nieuw project nog een aantal andere mogelijke risicofactoren. Hiervoor begeleidde de Veepeilerdierenartsen het voorbije jaar meerdere bedrijven die te kampen hadden met kreupelheid bij de varkens, zowel bedrijven met problemen bij de vleesvarkens als bedrijven met problemen bij de (op)fokgelten. Op deze bedrijven brachten de Veepeilerdierenartsen samen met de bedrijfsdierenartsen de bedrijfsvoering in beeld en lieten ze analyses uitvoeren om na te gaan wat de mogelijke oorzaken van kreupelheid konden zijn, om vervolgens te komen tot een actieplan.

Pootproblemen bij opfokgelten

Een van de deelnemers was een gemengd bedrijf in het West-Vlaamse Veurne. Het bedrijf huisvest 270 zeugen en werkt met een vierwekensysteem. Het bedrijf combineert de aankoop van gelten met eigen opfok. De problemen doken voor het eerst op bij de aangekochte opfokgelten. Toen de gelten aankwamen op het bedrijf waren ze stram en hun gewrichten opgezwollen. De symptomen verslechterden duidelijk naarmate ze langer op het bedrijf verbleven. De pootproblemen bleven echter niet beperkt tot de aangekochte gelten: geleidelijk aan ontstonden er gelijkaardige problemen bij de eigen aangefokte dieren. Behandeling van de dieren zorgde er telkens voor dat de problemen verdwenen. Maar aangezien voorkomen beter is dan genezen, besliste deze veehouder om hulp in te schakelen en op zoek te

gaan naar de oorzaak. In onderling overleg met zijn bedrijfsdierenarts besliste hij om Veepeiler in te schakelen en contacteerden ze DGZ hiervoor.

Uitgebreid arsenaal aan onderzoeken

Tijdens de begeleiding van de verschillende bedrijven binnen het Veepeilerproject verzamelden we heel wat info over het management en de risicofactoren die mogelijk een rol spelen in het optreden van kreupelheid op een bedrijf.

Zo werd het drinkwater op deze bedrijven onderzocht op algemene kwaliteit en aanwezigheid van specifieke bestanddelen die mee een rol kunnen spelen in de problematiek, zoals fluor. Op heel wat bedrijven die we opvolgden, ontdekten we een afwijking in de waterkwaliteit. Maar op het bedrijf in Veurne voldeed het drinkwater aan de normen en konden we deze parameter uitsluiten als mogelijke medeoorzaak van het probleem.

Naast het drinkwateronderzoek werd op alle deelnemende bedrijven ook een uitgebreid voederonderzoek uitgevoerd. Bij geen enkele werden afwijkingen in de samenstelling van het voeder terug-

gevonden. We gaan er dan ook van uit dat op deze bedrijven het voeder in orde is en dus ook geen rol speelt in het voorkomen van de pootproblemen. Op elk van de bedrijven namen we samen met de bedrijfsdierenarts ook bloedmonsters voor onderzoek op botbiomerkers. Deze parameters kunnen ons meer inzicht verschaffen over hoe het gesteld is met het botmetabolisme van de dieren. Om deze analyses correct te kunnen interpreteren, vergeleken we de resultaten van de aangetaste dieren met de resultaten van dieren zonder problemen binnen hetzelfde bedrijf. We stelden echter weinig afwijkingen vast en weinig tot geen verschil tussen aangetaste en niet-aangetaste dieren. Problemen met het botmetabolisme konden dus op alle onderzochte bedrijven uitgesloten worden als deel van de oorzaak.

Suboptimale omstandigheden voor opfokgelten in combinatie met infectie

Ook de opfokfase werd op de deelnemende bedrijven onder de loep genomen. Wat we op het bedrijf in Veurne opmerkten, was dat de opfokgelten samen gehuisvest werden met de ▶

Analyse van bloedmonsters op botbiomerkers kan inzicht verschaffen over het botmetabolisme van de varkens.

vleesvarkens en dat er geen onderscheid werd gemaakt tussen vleesvarkens en opfokvarkens tot ongeveer een gewicht van 70 kg. Dit betekent dat noch het voeder noch de huisvesting aangepast waren aan de behoeften van de opfokgelten.

Tot slot wilden we nog te weten komen of de dieren op de onderzochte bedrijven leden aan een infectie die te linken was aan pootproblemen. Om dat te achterhalen voerden we op de meeste bedrijven een autopsie uit van aangestaste dieren. Heel vaak bleken de onderzochte varkens een gewrichtsontsteking te hebben. In dat geval voerden we extra onderzoeken uit om na te gaan welke kiemen een rol konden spelen. Uit voorgaande Veepelerprojecten was al gebleken dat de bacterie *Mycoplasma hyosynoviae* vaak betrokken is bij deze problematiek. Ook op de bedrijven die we in dit nieuwe project begeleidde, vonden we deze bacterie in een aantal gevallen terug in de gewrichten.

De veehouder van het bedrijf in Veurne was echter niet bereid om een van de kostbare gelten op te offeren en een uitgebreide autopsie te laten uitvoeren. Om toch bijkomende informatie te kunnen verzamelen, voerden we een gewrichtspunctie uit waarbij het gewrichtsvocht onderzocht werd op de aanwezigheid van bacteriën. Ook hier vonden we *Mycoplasma hyosynoviae* terug. En dit was niet de enige kiem, want ook *Mycoplasma hyorhinis* werd gedetecteerd in het gewrichtsvocht.

Aangepaste huisvesting en voeding

Het probleem op dit bedrijf bleek dus een combinatie van infectie en suboptimale omstandigheden bij de opfokgelten. Samen met de veehouder ging Veepeler op zoek naar een zo goed mogelijke, maar tegelijk praktisch haalbare aanpak. Het was bijvoorbeeld niet realistisch om de gelten onder te brengen in een aparte afdeling die

beter aan de behoeften zou voldoen. De gelten bleven dus gehuisvest in dezelfde compartimenten als de vleesvarkens. Maar de veehouder kon ze wel in aparte hokken plaatsen met een lagere bezettingsdichtheid en hen voeder geven afgestemd op hun behoeften. Ook al moest het voeder manueel verschaft worden, toch vond de veehouder dit het proberen waard. Hij bestelde opfokvoeder waaraan hij calciummonofosfaat liet toevoegen voor een bijkomende ondersteuning

van het botmetabolisme. De inspanningen wierpen hun vruchten af. Door de huisvesting en de voeding van de gelten meer af te stemmen op hun behoeften in plaats van ze op dezelfde manier te behandelen als de vleesvarkens verbeterde de problematiek aanzienlijk. Het optimaliseren van de omstandigheden leverde op dit bedrijf duidelijk succes op. Dit konden we niet alleen hier vaststellen, maar ook op de andere bedrijven die deelnamen aan het project. ■

© TWAN WIERMANS

Wat leerden we uit dit Veepelerproject?

Hoewel het erop lijkt dat er bij kreupelheid vaak ook een infectieuze oorzaak meespeelt, levert toch vooral de optimalisatie van voeder, huisvesting, drinkwater en het management in het algemeen de beste resultaten op.

Pootproblemen bij de varkens? Neem dan contact op met je bedrijfsdierenarts om de oorzaken te achterhalen en samen een actieplan uit te werken. Heb je daarbij nood aan extra ondersteuning of begeleiding? Weet dan dat je een beroep kan doen op Veepeler! Je dierenarts kan hiervoor contact opnemen met de DGZ-regiodierenartsen Caroline Bonckaert en Tamara Vandersmissen.

 www.dgz.be of 078 05 05 23